

Asia: VN/8058/2023

Luonnos ympäristöministeriön asetukseksi yhteentoimivassa tietomallimuodossa laadittujen kaavojen kaavamääräysten ja kaavakohteiden esitystavasta

Huomiot asetuksen pykälistä

Huomionne asetusluonnoksen 1 §:stä ja liitteistä 1-3.

Koodiston muuttaminen tulee olla tarvittaessa nopeaa ja versiohallittavissa. Koodistovastineet ohjeellisille määräyksille puuttuvat.

Huomionne asetusluonnoksen 2 §:ssä esitettyyn vaatimukseen siitä, että kaavassa on noudatettava liitteen 4 mukaista vakiomuotoista kaavamääräyksen ja kaavakohteen esitystapaa ja kaavamääräyksen otsikointia.

Perustelumuiotiossa on sanottu (s6. § 2), että veloitteena olisi käyttää liitteessä 4 olevaa kaavamääräyskokoelman esitystapaa, silloin kun käytetään nimenomaan liitteen 4 mukaisia koodiarvoja ja niiden yhdistelmiä. Toisaalta pykäläluonnoksessa kuitenkin sanotaan, että kaavassa on noudatettava liitteen 4 mukaista vakiomuotoista kaavamääräyksen ja kaavakohteen esitystapaa ja kaavamääräyksen otsikointia; sallittua on poiketa vain numeroindeksin osalta, ei koodistosta. Kuitenkin eri määräyksiä on tarpeen ryhmitellä uusiksi määräyksiksi, eikä tätä tule keinotekoisesti rajoittaa.

Huomionne liitteessä 4 esitettyihin kaavamääräysten ja kaavakohteiden esitystapoihin.

Asemakaavamääräyksiin ja merkintöihin ei ole esitetty kehittämismerkintöjä, vaikka näille olisi tarve. Vai onko tarkoituksena, että maankäytön kehittämisen, tai muuta muutosta tai kehittämistä ilmaisevat merkinnät ilmaistaan jatkossa esimerkiksi alaindekseillä?

Asemakaavassa osoitettavien ympäristöltään säilytettävien aluevarausten esitystapa (s. 10): On epäselvää, onko merkintätapa esitetty vain esimerkinomaisesti, vai onko ajateltu, että vain asumista koskevilla merkinnöillä tarvitsee esittää ympäristöltään säilytettävät aluevaraukset? Tulisiko kuitenkin merkitä jatkossa osa-alueena?

Värien ja viivatyyppien käyttöä määräyksissä ja erityisesti eri värien ja värisävyjen erottuvuutta toisistaan kannattaa vielä pohtia. Nyt esimerkiksi samanväriset viivat ja rasterit voivat sekoittua keskenään, eritoten, jos niissä ei ole erikseen kirjainyhdistelmää selitteenä. Tästä esimerkkinä kehitettävän ja eheyttävän asuntoalueen merkinnät liitteen sivulla 30. Myöskään pelkkä musta pistekatkoviiva tekstillä (ks. asemakaavamääräykset) ei ole riittävä tekemään päällekkäisistä kohteista ihmisluettavia; tarvitaan mahdolliseksi vaihtoehdoksi vähintään alueidenkäyttömerkintää vastaava väri.

Kaavamääräyskoodien yhdistelmät sisältävät varsin paljon kirjainyhdistelmiä (esimerkiksi liitteen sivun 14 määräykset). Kirjainyhdistelmien haasteena on hahmotettavuus erityisesti tilanteissa, joissa useita yhdistelmiä sisältäviä kaavamääräyksiä on lähekkäin tai päällekkäin. Kirjainyhdistelmien esitystä olisi siis vielä aihetta kehittää erityisesti käytettävyyssnäkökulmasta.

Huomionne liitteessä 4 esitettyihin kaavamääräyskoodien yhdistelmiin ja kaavamääräyksen muodostamisen periaatteisiin liittyen.

Yhdistelmissä ja niiden merkintätavoissa alueina ja/tai pisteinä on tiettyjen merkintöjen osalta epäloogisuuksia. Esimerkiksi sivulla 35 on mainittu kirkkolain nojalla suojeltu rakennus, jota ei saa purkaa (srk). Tämä on merkitty sekä pistemäisesti että alueena. Tulisi täsmentää tekstikuvausta, puhutaanko yksittäisestä rakennuksesta vai myös aluemaisesta kohteesta.

Myymäläkeskittymän ja suuryksikön ero jää käytännössä epäselväksi (merkinnät KM ja KMK sivulla 23). Voiko myymäläkeskittymän yhteenlaskettu pinta-ala muodostaa suuryksikön, vaikka ei olisikaan merkitty merkinnällä KM?

Jokaisella sijainniltaan sitovalla merkinnällä tulee olla myös ohjeellinen vastine, esimerkiksi osa-alueet vs. ohjeellinen osa-alue. Nyt näin ei ole, joka aiheuttaa tarpeetonta suunnittelun rajoittamista ja poistaa yhden tärkeän ohjaavuuden tason kokonaan.

Onko harkittu merkintöjen yleistämistä, esimerkiksi ”uusiuutuvien energiamuotojen alue”? Nyt merkinnät on tehty erikseen tuuli- ja aurinkovoimalle.

Yleiset huomionne liitteestä 4.

Liitteen 4 tulee mahdollistaa kaavamääräysryhmien käytön mahdollisimman vapaasti, eikä sen tule vaikeuttaa tai rajoittaa suunnittelua tai suunnitelmien ihmisluettavuutta.

Onko ylipäättänsä tarpeen rajoittaa esitystapoja kaavatasokohtaiseksi näinkin tarkasti, eritoten päällekkäisten, samaa asiaa tarkoittavien kohteiden osalta?

Viivamaisia kohteita tulisi mahdollisuuksien mukaan välttää, koska usein niiden vaikutussuuntaa tai – aluetta ei voida määritellä koneluettavasti, esimerkiksi yleiskaavan viivamaiset reitit ja liikennemuodot.

Yleiset huomionne asetuksesta

Yleiset huomionne luonnoksesta ympäristöministeriön asetukseksi yhteentoimivassa tietomallimuodossa laadittavien kaavojen kaavamääräysten ja kaavakohteiden esitystavasta.

Koska vaatimukset ja tarpeet muuttuvat, tulisi asetuksessa selkeästi ilmaista ja turvata tarve versiopäivityksille asetusta muuttamatta, eli koodiston sekä liite 1-4 kuvaustapojen, otsikoiden, kaavakohteiden ja määräysten laajentamiselle tai supistamiselle. Kaavoitusprosessi saattaa kestää yli 10 vuotta, jolloin muutoksia ja tarpeita muutoksille on saattanut tulla kaavoitusprosessin välissä; kaavaehdotusvaiheen koodisto voi poiketa luonnosvaiheen koodistosta. Koodistoarvoihin voi tulla esimerkiksi uusia energiavoimalamuotoja tai tuotantoalueita. Versio (tietomallin koodiston versionumero) tulisi olla osana koneluettavaa ja mahdollisesti ei-koneluettavaa aineistoa koko prosessin ajan, sekä olla näkyvillä ja saatavilla viimeistään kaavaehdotuksessa. Aiempia versioita tulisi pystyä selaamaan taaksepäin myös koneluettavassa muodossa.

Koodistojen sekä kaavakohteiden yhdistelmiä tulee voida muodostaa mahdollisimman vapaasti, eikä niiden tule vaikeuttaa tai rajoittaa suunnittelua tai suunnitelmien ihmisluettavuutta. Koneluettava, yhtenäinen laatimistapa ei saa heikentää tai rajoittaa suunnittelua tai suunnitelmien ihmisluettavuutta.

Muut huomiot

Muut mahdolliset huomionne.

Lausunnon laatimista ja näkemysten esittämistä kaavamääräyksistä helpottaisi, jos käytössä olisi vertailutaulukko tai vastaava kooste esitetyistä muutoksista ja niiden suhteesta nykyiseen kaavamääräyskokoelmaan. Lisäksi esimerkki liitteen 4 kohteiden päällekkäisesti käytöstä helpottaisi käytettävyyden hahmottamista.

Arponen Jani
Kouvolan kaupunki